

Кафедра біології рослин

*Ювілей – це не свято старості,
ювілей – це зрілість життя!
Він дарує вам море радості безмежжя людського буття*

МУСІЄНКО МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ
(до 80-річчя вченого)

Видатному вченому і педагогу, добре знаному в Україні і за її межами, провідному фахівцю в галузі фітофізіології, доктору біологічних наук, професору, академіку Національної академії аграрних наук, заслуженому діячу науки і техніки України, заслуженому професору Київського національного університету імені Тараса Шевченка Миколі Миколайовичу Мусієнко виповнилося 80 років від дня народження і 55 років наукової та педагогічної діяльності.

Народився Микола Миколайович 11 січня 1941 року в с. Смош, Прилуцького району, Чернігівської області в селянській родині й виховувався на кращих традиціях українського села. Після закінчення школи вступив до Сокиринського сільськогосподарського технікуму, отримав диплом із відзнакою за фахом "Агрономія" і вже з весни 1961 року почав працювати агрономом-економістом колгоспу імені Жданова в смт Куликівка, Чернігівської області. Далі він продовжує свою професійну освіту на заочному відділенні Української сільськогосподарської академії, а після закінчення двох курсів агрономічного факультету вступає до Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (КДУ), де в 1963–1968 рр. навчався на денному відділенні біологічного факультету.

Після успішного завершення навчання в університеті вступає до аспірантури кафедри фізіології рослин КДУ, яку закінчив успішним захистом кандидатської дисертації на тему "Сортовые особенности метаболизма и термоустойчивости озимой пшеницы" (1971 р.). Можна вважати, що 1971–1976 рр. були періодом становлення М. М. Мусієнка як педагога, у ці роки ним підготовлено й апробовано програми нових спецкурсів, навчально-методичні розробки певних розділів спецпрактикумів із фітофізіології. Водночас його залучають до науково-організаційної роботи. Із серпня 1972 року Микола Миколайович призначений на посаду заступника декана біологічного факультету КДУ. У жовтні 1976 року Мінвуз СРСР командує доцента М. М. Мусієнка в Республіку Куба, спочатку як консультанта Центру живлення цукрової тростини Гаванського університету, а пізніше, після реорганізації структури університету, він займає до 1979 року посаду радника. Микола Миколайович сформував наукову школу фітофізіологів у Гаванському університеті, яка стала науково-методичним центром не лише для Куби, а і для фахівців з інших країн Латинської Америки. За пропозицією радника М. М. Мусієнка, уперше на Кубі затверджено Спеціалізовану вчену раду для захисту дисертацій на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук за фахом "фізіологія рослин" в інтернаціональному складі, куди ввійшли вчені різних країн світу. Співпраця М. М. Мусієнка з кубинськими колегами не припинилась із закінченням цього контракту і донині. Він продовжує координацію науково-дослідних робіт департаменту, проводить короткотермінові курси з підвищення кваліфікації викладачів для інших вузів Куби, організовує створення біотехнологічного центру Куби. З вересня 1979 року Микола Миколайович повертається в рідний університет і продовжує працювати доцентом кафедри фізіології рослин, заступником декана, деканом (1982–1985 рр.) біологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 1985 року він захистив докторську дисертацію ("Жароустойчивость озимой пшеницы и её диагностика").

1990 року Микола Миколайович очолює кафедру фізіології рослин і створює при ній науково-дослідну лабораторію "Фізіологічні основи продуктивності і стійкості рослин". У нашій країні і далеко за її межами академіка М. М. Мусієнка знають як фундатора і керівника наукової школи "Фізіолого-біохімічні основи формування стійкості та продуктивності рослин у стресових умовах", затвердженої Міністерством науки України 1996 року, як керівника спільних науково-дослідних проєктів з ученими Республіки Куба, Польщі, Бельгії, Швейцарії, США, Канади.

Микола Миколайович підготував понад 30 кандидатів і докторів наук, які успішно розвивають дослідження в галузі екологічної фітофізіології, продовжує керувати аспірантами й докторантами.

Учений завжди прагнув до інтеграції в міжнародні наукові організації. З перших років незалежності України з власної ініціативи провів роботу щодо вступу Українського Товариства Фізіологів Рослин до Європейської Асоціації фізіологів рослин (FESPP), а з 1992 року впродовж 8–11 Конгресів FESPP працював у цій міжнародній організації, як національний делегат від фізіологів рослин України.

Професор М. М. Мусієнко добре розумів, що для розв'язання актуальних проблем екології потрібні кваліфіковані кадри. Тому він обґрунтував відкриття спеціалізації з екології рослин у Київському університеті, підготував і видав перший на теренах країн СНД підручник "Екологія рослин" – К., Либідь, 2006, 428 с. За пропозицією Миколи Миколайовича, рішенням ученої ради Київського університету імені Т. Г. Шевченка 1995 року очолювану ним кафедру перейменовують на кафедру фізіології та екології рослин. Уперше за його пропозицією в Київському університеті відкрито аспірантуру за фахом 03.00.16–"Екологія".

Микола Миколайович підготував перший в Україні навчально-методичний комплекс із фізіології рослин, куди ввійшли підручники: "Корневоє питання рослин" (1989), "Фізіологія рослин" (1995), "Фотосинтез" (1995), "Фізіологія рослин. Практикум" (1995), які були затверджені Міністерством освіти для всіх вузів України, де вивчається нормативний курс "Фізіологія рослин". Цю роботу відзначено Премією Тараса Шевченка Київського національного університету (1998). Свій багатий педагогічний досвід він узагальнив у майже 30 підручниках, навчальних посібниках із грифом МОН України, рекомендованих для всіх вузів і загальноосвітніх закладів, де вивчають нормативні та спеціальні дисципліни з біології, екології, фітофізіології.

Професійні успіхи М. М. Мусієнка в науково–педагогічній діяльності відзначено науковою громадськістю та державою: золота і срібні медалі ВДНГ СРСР (1984, 1986), почесна відзнака "Відмінник народної освіти" МО України (1986), нагорода Ярослава Мудрого АН ВШ України (1995); міжнародне звання "Соросівський професор" (1996); Лауреат премії імені Тараса Шевченка Київського національного університету (1998), премії Президії НАН України імені М. Г. Холодного (1999), заслужений діяч науки і техніки України (2000), заслужений професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка" (2008).

Щасливі його учні, бо знають, що завжди знайдуть розуміння, дружню підтримку, конструктивні поради свого Вчителя, постійне спілкування з яким породжує натхнення, інтелектуально збагачує. Усі, хто знає Миколу Миколайовича Мусієнка, бажають йому сили і наснаги, великого щастя ще багато років бачити, як праця розуму, серця й рук іде на добро рідній Україні. Щиро вітають ювіляра, бажають міцного здоров'я, творчого довголіття й успіхів у науково-педагогічній діяльності.

